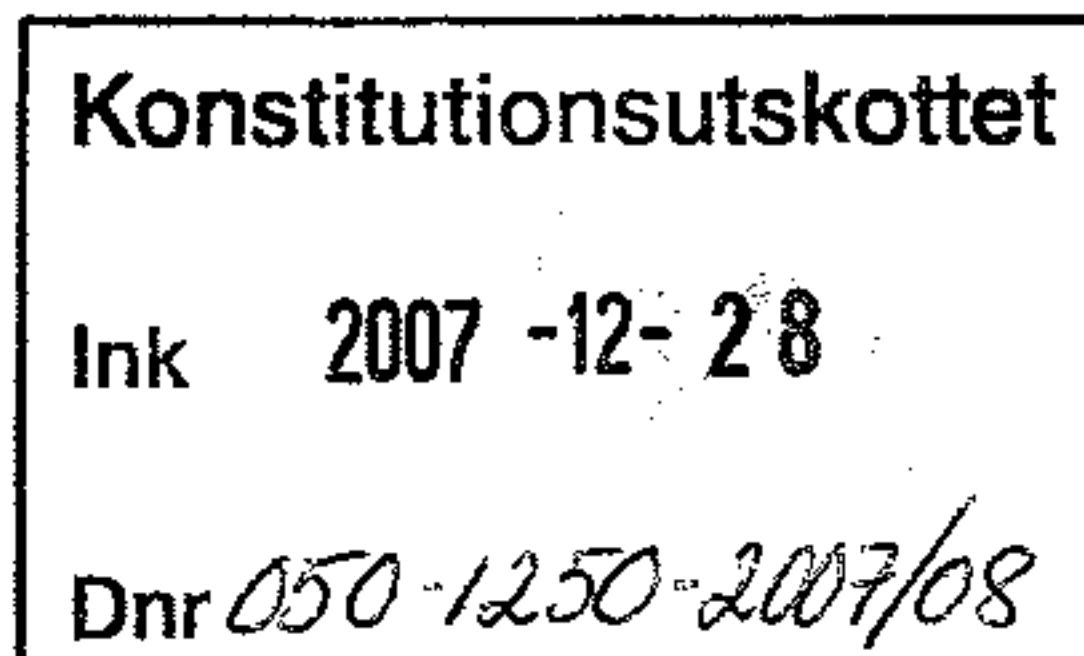

MONICA GREEN
Riksdagsledamot (s)

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2007-12-28

Begäran om granskning av socialminister Göran Hägglunds styrning av Apoteket AB.

Styrningen av de statliga företagen skiljer sig på många sätt från hur styrningen av myndigheter sker. De statliga företagen lyder under aktiebolagslagens bestämmelser för hur styrning ska ske. Det finns ett antal formella sätt för ägare att styra bolag på, oavsett om de är statligt ägda eller inte. Tillsättandet av en styrelse med förtroende och mandat är det viktigaste. Styrelsens främsta uppgift är sedan att se till att det finns en kompetent företagsledning som förmår att operativt driva bolaget i enlighet med lagar och förordningar mot de mål som satts upp. Till detta kommer att ägarna på bolagsstämman fattar beslut om bolagsordning och ägardirektiv.

För att styra de statliga bolagen finns det dessutom ett policydokument kallat Statens ägarpolitik. Där anges ett antal generella riktlinjer för hur de olika departementen ska förhålla sig till de bolag man har ansvar för. Detta är de formella dokument som finns för styrning av statliga bolag. Utöver detta finns en s.k. formlös styrning som tidigare hårt kritiserats av de borgerliga partierna. Den formlösa styrningen består framför allt av samtal mellan berört departement och bolagsföreträdare. Formlös styrning har både fördelar och nackdelar.

Sedan valet 2006 har det funnits en uttalad vilja från den nya regeringen att tillåta privata aktörer att sälja läkemedel till allmänheten. Detta påverkar det statligt helägda bolaget Apoteket AB:s verksamhet. Detta har också avspeglats i hur Apoteket AB har arbetat. I den senaste årsredovisningen för Apoteket anges på sidan 69 både att styrelsens sammansättning förändrats för att möta den nya situationen och att styrelsen diskuterat hur Apotekets framtida verksamhet till följd av en förändrad marknadssituation kan se ut.

På bolagsstämman 2007 tog ägaren inte några initiativ till förändringar av vare sig bolagsordning eller ägardirektiv. Det fanns därför ingen formell materia för bolaget att rätta sig efter i hur man skulle hantera den kommande konkurrenssituationen.

Den 9 augusti 2007 tog Apoteket fram ett förslag till hur man skulle kunna möta den nya situationen. Det skulle ske genom ett samarbete med det amerikanska företaget Medco Health Solutions Inc. Förslaget fanns sedan med på dagordningen till styrelsemötet den 8 oktober i Apoteket AB men veckan innan mötet läckte planerna ut till socialdepartementet. Den 9 oktober kunde man sedan läsa följande uttalande från socialminister Göran Hägglund till TT:

"Jag har påmint om vår utgångspunkt, och vad vi förväntar oss av bolaget för att vi ska nå det mål vi har, och att de inte ska använda tiden på ett sådant sätt att det försvårar en omreglering av marknaden."

Frågan är vilket mål Hägglund talar om och vilka förväntningar som regeringen har på bolaget. De finns i alla fall inte tillgängliga i några av de officiella styrdokument som Apoteket har att följa. Bolaget och dess ledning hamnar självklart i en mycket besvärlig situation när den förväntas följa mål som inte är anhängigjorda bolaget i korrekt ordning. I värsta fall riskerar ledningen att bryta mot aktiebolagslagen. Till Dagens Nyheter säger Göran Hägglund, också den 9 oktober: *"Vi har från departementets sida haft kontakt med Apotekets styrelseordförande och då förstått att styrelsen inte har för avsikt att fatta beslut i detta ärende på styrelsemötet."*

I ljuset av hur Apoteket hanterat ärendet så långt är det svårt att tolka Hägglunds uttalande på annat sätt än att departementet sagt åt bolaget att lyfta bort ärendet från dagordningen. Detta sätt att styra bolag på är inte bra för verksamheten och det konstitutionellt riktiga av ett sådant förfarande behöver prövas.

Mot bakgrund av detta vill jag att utskottet prövar om Göran Hägglund sätt att styra Apoteket AB i ärendet gällande bolagets samarbetsplaner med Medco är i enlighet med gällande lagar och styrdokument.

Monica Green